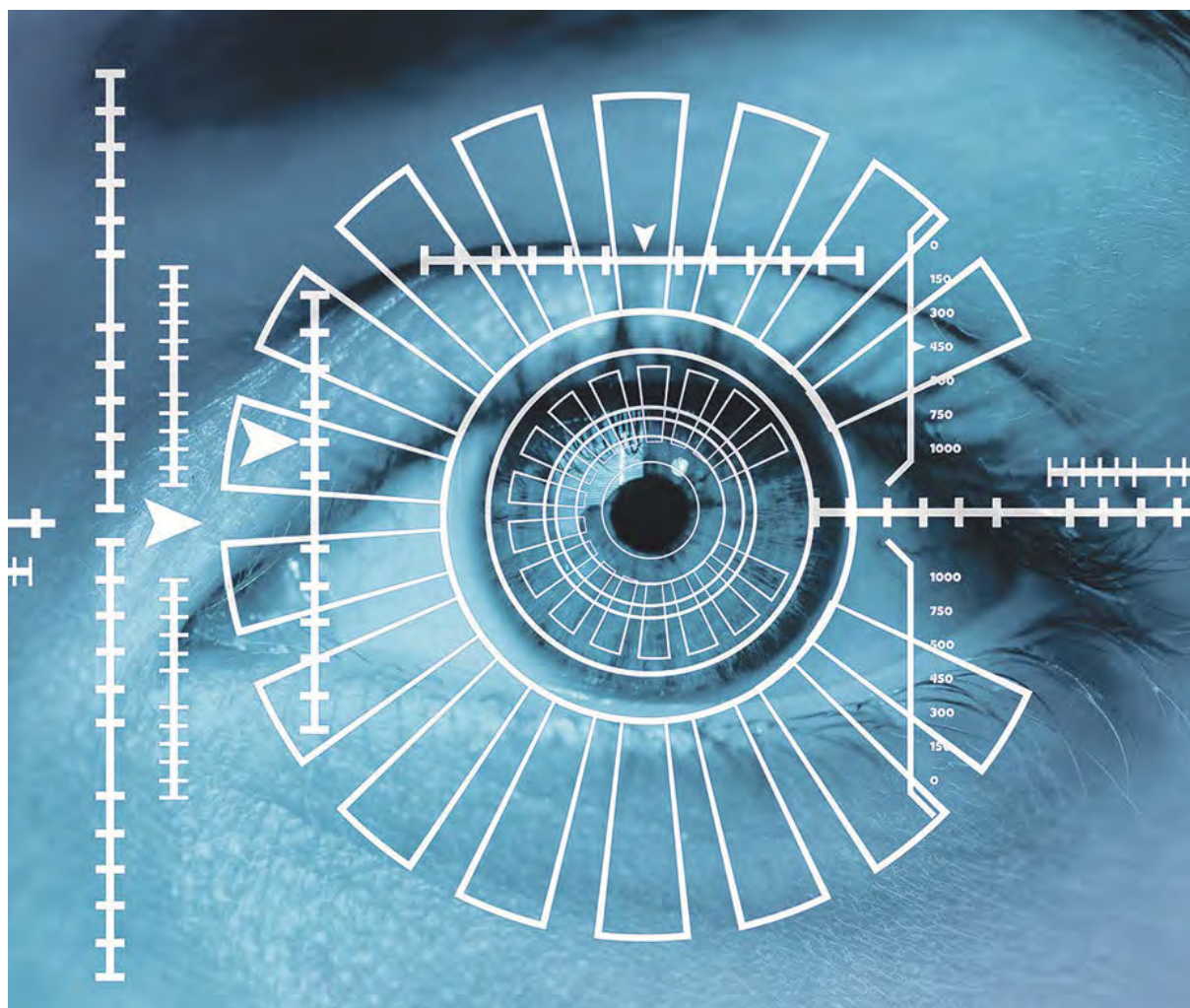


Analýza, jak 50 zemí světa zachází s biometrickými daty: Do Číny, kde lidem čtou v práci mozky a kde k

# Otisky, snímky obličeje, DNA.



Biometrická data jsou krajně citlivá. Přesto jejich ochrana pokulhává.

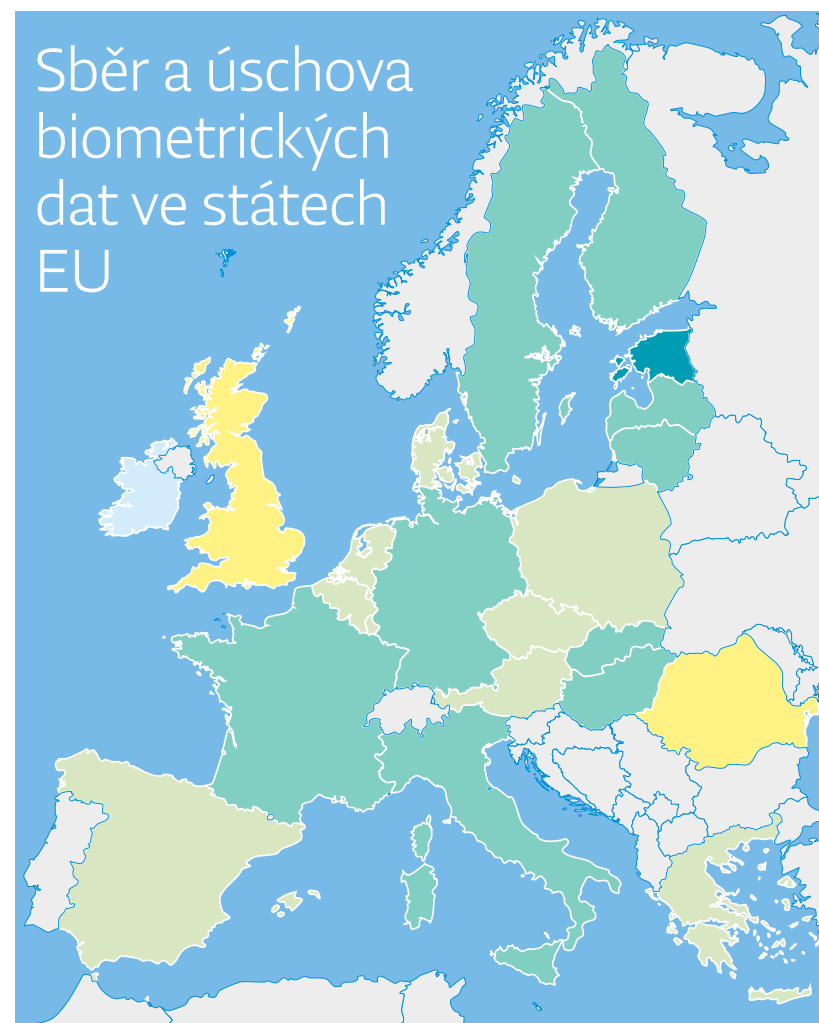


FOTO: GERALT, PIXABAY Minimální skóre je 1, maximální 25. Viz Jak se počítalo skóre.

**P**latíte účty přes mobilní telefon? A pokud ano, používáte ještě v internetovém bankovníctví ověřovací SMS, nebo jste si už zvykli na pohodlnější otisk prstu? Proč ho koneckonců nevyužít, když otiskem prstu už dávno odemykáte i telefon.

Proč na letišti čekat ve frontách před okénky na pasovou kontrolu, když se stačí předvést před nesrovnatelně rychlejší čtečkou obličejů.

Proč si dělat starosti se zaměstnaneckou kartou, když stačí přiložit dlaň nebo nastavit sítnici.

Biometrika usnadňuje život. O tom není sporu, stejně jako o tom, jak pomáhá v práci úřadům. Jenže to dělá na úkor nejcitlivějších dat vůbec, těch nejosobnějších. Proto je namísto se ptát, kde ten, komu se dobrovolně i nevědomky vydáváme napospas, naše data skladuje a k čemu všemu je používá. Komu je předává. A především: jak moc je schopný nebo ochotný je chránit.

## ČÍNA NA VRCHOLU

Nejsou to nové otázky, ale uspokojivé odpovědi nám pořád unikají. Tím spíš, že v každé zemi světa jsou karty rozdané jinak a hlavně se neustále proměňují s přístupem státu, úpravami zákonů, technologickým rozvojem a třeba i inspirací zpoza hranic.

Drobný, ale cenný strípek do komplexní debaty o biometrii tento týden přinesla studie britské výzkumné organizace Comparitech, která se věnuje analýzám a poradenství

v oblasti digitálních technologií. Studie na příkladu 50 vybraných států světa zjišťovala, jak moc a k čemu se biometrika používá. A také to, jak úřady s daty zacházejí.

Zkoumány byly: Argentina, Austrálie, Belgie, Brazílie, Británie, Bulharsko, Česká republika, Čína, Dánsko, Estonsko, Filipíny, Finsko, Francie, Indie, Indonésie, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Japonsko, Jižní Afrika, Kanada, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malajsie, Malta, Německo, Nigérie, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Pákistán, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Singapur, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Thajsko, Tchaj-wan, USA.

Britští analytici konstatovali, že biometrická data se dnes využívají ve všech zkoumaných zemích. V celé padesátce biometrika slouží v oblasti bankovníctví, mnohé státy sbírají biometrická data na svých hranicích a instalují kamerové systémy se zabudovanou čtečkou obličejů.

Větší část zemí také uznává, že biometrická data jsou krajně citlivá. Přesto jejich ochrana pokulhává. Autoři studie každý stát ohodnotili známku od 1 do 25; čím vyšší skóre, tím rozsáhlejší a invazivnější využití biometrie.

Patrně nepřekvapí, že nejvyšší známku si odnesla Čínská lidová republika. Pod totalitní záštitou Komunistické strany Číny a díky technologické podpoře Západu se zrodil

system digitální kontroly, který ve světě nemá obdoby. Navíc je neustále utužován a jeho složky už se vyvážejí také za hranice Číny, zejména do zemí jihovýchodní Asie a Afriky.

Čína dostala 24 bodů z 25 možných. Jeden bod ztratila na tom, že ještě nezavedla biometrický volební systém – nicméně jak správně poznamenávají autoři studie, vzhledem k pevně kontrolovaným volbám ho možná ani nepotřebuje.

Jinak ČLR bodovala ve všem:

Biometrika v průkazech totožnosti, pasech i bankovníctví.

Celostátní biometrická databáze, kterou nyní rozšiřují rovněž o DNA.

Minimální ochranné pojistky na pracovištích, firmy dokonce monitorují mozkovou aktivitu zaměstnanců.

Nově zavedená kontrola přes čtečku obličejů pro ty, kdo chtějí nové mobilní číslo.

Zákon o ochraně biometrických dat neexistuje a cizinci se musejí připravit na to, že při cestě do Číny dají k dispozici svá data včetně otisků prstů. Ani nemluví o tom, jak vypadá digitální kontrola v Ujgurské autonomní oblasti Sin-ťiang. Není náhodou, že největší světový výrobce bezpečnostně-sledovacích technologií Hikvision letos inzeroval kamery schopné rozpoznávat „rasové atributy cíle (viz Ujgurové, Chanové)“.

## MALAJSIE, PÁKISTÁN, SPOJENÉ STÁTY

V žebříčku „nejhorších pěti“, slovy autorů studie, následuje Čínskou li-

dovou republiku Malajsie se skóre 21. Na třetím místě je Pákistán, jeden z klíčových partnerů Komunistické strany Číny v ambiciózním plánu Pásu a stezky. Digitální infrastruktura v Pákistánu se rozvíjí rychle a významný podíl na tom má právě pomoc od čínských partnerů.

Čtvrté jsou Spojené státy (20 bodů), o nichž lze v řadě ohledů říct to samé jako o Číně. Biometrika v průkazech totožnosti, pasech i bankovníctví. Odebírání otisků prstů při vstupu do země. Plošně rozšířené čtečky obličejů a kritika bezpečnostních složek jako FBI a imigračního ICE kvůli jejich zneužívání.

Biometrika hraje v USA čím dál větší roli také na pracovištích a navzdory legislativám jednotlivých států chybí federální zákon, který by citlivá data občanů chránil. Americké právní prostředí i občanská společnost však čínskou situaci nezrcadlí, a tak v některých městech jako třeba San Francisco dosáhli toho, že vláda čtečky obličejů nemůže používat.

A konečně páté místo, o němž se s 19 body dělí Tchaj-wan, Filipíny, Indie a Indonésie.

Filipíny teprve zvažují čtečky obličejů, Indonésie si nezakládá na biometrických vízech, ale zase má národní biometrickou databázi včetně otisků prstů.

Stejně jako Indie, kde je tato databáze (i kvůli počtu obyvatel) největší na světě, na druhou stranu negarantuje přístup policii. Na rozdíl od tchajwanské databáze, která využívá

**Zákon o ochraně biometrických dat v Číně neexistuje a návštěvníci se musejí připravit na to, že dají k dispozici svá data včetně otisků prstů. Ani nemluví o tom, jak vypadá digitální kontrola v Ujgurské autonomní oblasti Sin-ťiang.**

amera rozpozná i „rasové aspekty“, máme ještě daleko. Příští rok nás však čeká důležitá změna.

# Jak daleko máme do Číny?

	Pasy	Obč. průkazy	Neexistující zákony	Banky	Registrace voličů	Uchovávání	Kamery	Pracoviště	Víza
Bulharsko	1	1	0	1	0	4	2	3	2
Lotyšsko	1	1	0	1	0	3	1	3	4
Dánsko	1	0	0	1	0	3	1	3	4
Malta	1	0	0	1	0	3	1	3	4
Nizozemsko	1	0	0	1	0	3	3	1	4
Řecko	1	0	0	1	0	3	1	3	4
Česká republika	1	0	0	1	0	3	2	2	4
Polsko	1	0	0	1	0	3	2	2	4
Rakousko	1	0	0	1	0	3	1	3	4
Lucembursko	1	0	0	1	0	3	1	3	4

ZDROJ: COMPARITECH

Hodnocení České republiky ve srovnání s jinými státy. Kategorie viz závěr článku.

DATA: COMPARITECH

čtečky obličejů a najdete tam fotky všech občanů z průkazů totožnosti; otisky prstů ovšem chybějí.

## A CO ČEŠI?

Které státy se naopak umístily v „nejlepší pětce“? První jsou Irsko a Portugalsko (11 bodů), které biometrická data víceméně úspěšně chrání; Portugalsko dokonce zakazuje biometrické databáze. Následuje Kypr a Británie, za nimi pak Rumunsko.

Česká republika mezi touto pěticí není, ale špatně si nevede. Se skóre 13 bodů se umístila na 17. místě z celkových 50. Biometrická data jako občané poskytujeme státu a třetím osobám, ze zákona platí povinnost jejich ochrany (podrobněji viz níže).

Ta se významně promítla i do celkových výsledků. Když analyzované státy seřadíme od nejnižšího skóre k nejvyššímu (Čína), zjistíme, že v první dvacítkě převládají státy Evropské unie, což je podle autorů studie zásluha GDPR neboli Obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Stejně tak se státy EU – aspoň zatím – vyznačují relativní obezřetností vůči čtečkám obličejů.

Zato s vízy je to jiná. K už existujícím databázím jako například VIS (Visa Information System), v níž se momentálně nachází na 40 milionů sad otisků prstů a 60 milionů žádank o vízum, napřesrok přibude další. V rámci Schengenské smlouvy má být zaveden tzv. Entry/Exit

**Asi nepřekvapí, že nejhorší známku má Čínská lidová republika. Pod totalitní záštitou Komunistické strany Číny a díky technologické podpoře Západu se zrodil systém digitální kontroly, který ve světě nemá obdoby. Navíc je neustále utužován a jeho složky už se vyvíjejí také za hranice Číny, zejména do zemí jihovýchodní Asie a Afriky.**

System, který vytvoří rozsáhlou biometrickou databázi sdílenou mezi všemi státy dohody a přístupnou jejich policejním složkám. Rumunsko o vstup do Schengenu usiluje, stejně jako Kypr.

Navíc teď EU skončila s testováním systému iBorderCtrl (volně přeloženo Digitální kontrola hranice). Ten od žadatelů o překročení hranice vyžaduje nahrání viz a pasů do systému, načež musejí zodpovědět otázky virtuálního animovaného pohraničnicka na monitoru.

Koho systém vyhodnotí jako rizikového, ten míří za další, podrobnější kontrolou.

iBorderCtrl, který výzkumníci z Comparitechu přirovnávají k detektoru lži, EU ozkoušela na hranicích Maďarska, Řecka a Lotyšska a nyní zřejmě zvažuje jeho plošné zavedení.

## JAK SE POČÍTALO SKÓRE?

Autoři studie stanovili pět kategorií, v nichž každý z padesátky zkoumaných států vyhodnotili a obodovali. Součet všech bodů pak dal výsledné skóre, kde minimum je 1 a maximum 25.

První kategorii představuje soubor pěti otázek s možnou odpovědí Ano (1 bod) / Ne (0 bodů):

1. Používá se biometrika v pasech? 2. Používá se biometrika v průkazech totožnosti? 3. Existuje zákon na ochranu biometrických dat? 4. Používá se biometrika v bankách? 5. Je široce rozšířena biomet-

rická registrace k volbám? Následující kategorie mapují využití biometrických dat na pracovišti, ve vízech a v systému bezpečnostních kamer (CCTV); poslední kategorie zkoumá, kam a za jakých podmínek se sesbíraná biometrická data ukládají.

Hodnotily se 0–5 body:

Víza:

0 = stát nevyžaduje vízum ani kontrolu; 1 = jen málo států potřebuje pro vstup vízum (bez biometrie) a lidem při vstupní kontrole neodebírají biometrická data; 2 = některé státy (ale ne všechny) potřebují pro vstup biometrické vízum a na hranicích se provádějí omezené biometrické kontroly (pro všechny vstupující); 4 = většina států potřebuje pro vstup biometrické vízum a na hranicích se provádějí omezené biometrické kontroly; 5 = všechny státy potřebují pro vstup biometrické vízum a/nebo všichni na hranicích procházejí biometrickou kontrolou.

Kamerový systém (CCTV):

0 = žádné nebo minimální využití CCTV; 1 = zmínky o využití CCTV se čtečkou obličejů; 2 = testování CCTV s čtečkou obličejů; 3 = zavádění CCTV s čtečkou obličejů na vybraná místa; 4 = užívání CCTV s čtečkou obličejů je plošné a v některých případech extrémní (viz monitoring vybraných skupin lidí); 5 = celostát-

ní užívání s četnými extrémními případy.

Pracoviště:

0 = zákaz biometrie; 1 = biometrie lze použít jen v krajním případě (přístup k ultracitlivým informacím); 2 = biometrická data chrání méně specifických pojistek; 3 = souhlas zaměstnanců s poskytnutím biometrických dat stačí a data chrání méně specifických pojistek; 4 = velmi málo pojistek a v některých případech nadměrné používání; 5 = žádné pojistky a nadměrné používání.

Úschova:

0 = žádná biometrická databáze; 1 = velmi malá, policii nepřístupná databáze; 2 = velmi malá, policii přístupná databáze; 3 = středně velká, policii přístupná databáze zahrnující většinu země (bez otisků prstů); 4 = policii přístupná databáze zahrnující většinu země (včetně otisků prstů).

## HODNOCENÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Biometrický pas Ano, průkaz totožnosti Ne, zákony na ochranu biometrických dat Ano, biometrika v bankovníctví Ano, biometrický volební systém Ne. Úschova dat 3, CCTV 2, pracoviště 2, víza 4.



**MAGDALENA SLEZÁKOVÁ**  
redaktorka